

Suurmeeste elulood.

Seni on ilmunud: Victor Hugo, Aleksander Suur, Edison, Vergilius, Aleksis Kivi, Pasteur, Darwin, Washington, Michelangelo, Beethoven, Garibaldi. Nende järgi võib otsustada, mida seeria pakub.

1933. a. ilmub seerias „Suurmeeste elulood“ 6 elulugu:

Amundsen — avastaja ja polaarmaade uurija.

Loyola — jesuiitide ordu asutaja elu ja tolleaegse L.-Euroopa pale.

Faraday — suur füüsik-leiutaja, kes tõusnud kõrgele iseõppimise teel.

Järgnevad: Muhamed, Lincoln jt.

Seeriat „Suurmeeste elulood“ on kasulik 1933. a. peale ette tellida.

Tingimused viimasel leheküljel.

TRU Raamatukogu

1

6 23838 000

3-36

J. V. LEHTONEN:

VICTOR HUGO.

Tõlk. F. Tuglas. Suure kirjaniku ja vabaduse eest võitleja elulugu Euroopa XIX saj. poliitilise elu taga-põhjal. 6 pildiga. 136 lk., 1 kr. 75 s.

NB! Kõites on iga elulugu 50 s. kallim.

Victor Hugo pole meile küll tundmata nimi, mõned ta tähtsamad teosed omame koguni heades tõlgetes, nagu „Jumalaema kirik Pariisis“ ja Hernani (tõlkinud J. Semper), aga tänapäeval võib olla Victor Hugo elulugu mõneski suhtes huvitavam ta romaanidest ja näidenditest. Igatahes võib J. V. Lehtoneni teost lugeda kui kõige põnevamat romaani ja sealjuures on kogu aeg teadmine, et see on „tõesti sündinud lugu“.

A. KIVIKAS, „Vaba Maa“ 31. I 1930.

S. A. ŽEBELEV:

ALEKSANDER SUUR.

Maailma kuulsaim väejuht ja vaimustavam teoinimene.

Tõlk. R. Kleis. 1 pildiga. 140 lk., 1 kr. 75 s.

Aleksander Suur on kahtlematult suurim ajalookangelane, keda tunnevad juba algkooli õpilasedki. Oma suure teotsemis- tahte ning võidukate sõdadega mõjutas ta ajaloo käiku ning andis kogu tolleaegsele kultuurilisele maailmale sootu uue ilme ja põlistas enesele sellega jäädava kuulsuse nii vallutatud Ees- Aasias kui võitjaks jäänud Euroopas.

P. HAMBURG, Kasvatus nr. 7, 1931.

S. FODOR:

EDISON.

Tõlk. A. Suik. Leiutaja elukäik, kelle leiutisi kasu- tame igapäev; jutustis tema alalisest tööst ja leiutiste saamisluгу. 6 pildiga. 144 lk., 1 kr. 75 s.

Leiutaja võitude ja kaotuste inimlik tee, mida mööda Tho- mas Alva Edison on käinud üle 80 aasta, on julgustav ja kas- vatav igale noorele ja vanale lugejale. Positiivne ja elurõõmus eeskuju, eestlase praktilisele meelelaadile eriti vastuvõetav.

Kes tahab asjalikku leiutusloolist teadmist Edisoni prakti- lisest telefonist, fonograafist, hõõglambist, elektrivalgustuse süs- teemist, akkumulaatorist ning traadita telegraafist, grammofoni ja kino alustest, see loeb vist väga hea meelega S. Fodori „Leiutaja elukäiku“. Kelle fantaasia aga on rikkam, see avastab selles võltsimatu romaani.

HENR. VISNAPUU, Vaba Maa 1930.

J. W. MACKAIL:

VERGILIUS

ja tema tähendus nüüdismaailmale.

Tõlk. A. O r a s. Värvilise pildiga. 150 lk., 1 kr. 75 s.

Kõige arusaadavamaks saab meile Vergilius just oma kiindumusega mingisugusesse suurde lootusse ja sihileviivasse usku. Väga hästi on autor maalinud Vergiliuse elu ja tegevuse ajaloolise tagaseina ning andnud ülevaatliku pildi tema enda elust.

A. S., Taluperenaine nr. 4, 1931.

V. TARKIAINEN:

ALEKSIS KIVI.

Tõlk. A. P a l m. Kuidas vaesusega võideldes lihtsast külapoisist sai Soome suurim kirjanik; tema looming ja eluvõitlus. 5 pildiga. 176 lk., 1 kr. 75 s.

Teos pole kuiv kirjandusteaduslik arutus, üksikasjade loendamine, vaid värske ja põnev romaan Soome suurima kirjamehe vaearikkast elust, kes suri vaestemajas ja andis oma rahvale siiski nii palju vaimseid väärtusi. Seda loeb noor kui vana põksuva südamega ja suure põnevusega.

P. HAMBURG, Kasvatus nr. 7, 1931.

H. DROUIN:

LOUIS PASTEUR.

Tõlk. A. L a u r. Keemiku ja ühtlasi arsti elu, kes võitnud palju hädasid, muu seas ka marutõve. 3 pildiga. 194 lk., 1 kr. 75 s.

Rängem kui leutiste sooritamine on Pasteuril nende läbi viimine avalikule tunnustamisele; siin tuleb tal lüüa lahinguid kaasaegsete rumalusega ja kadedate väiklusega. Väikesed ebaõnnestumised puhutakse suureks. Saavutisi püütakse surnuks vaikida.

A. A., Põhja Eesti 5. III 1931.

A. HEILBORN:

DARWIN.

Tõlk. A. T a m m. Suure töömehe elu, kes oma haigusi arstis tööga ja kes oma õpetusega muutis maailma. 4 pildiga. 134 lk., 1 kr. 50 s.

Äärmuseni tõe-armastaja, sügavalt humaanne, nii esineb Darwin kõlbla isikuna eeskujuks kõigile. Ja et iga eeskuju parmini õpetab kui sõnadetegemine, siis on Darwini eluloo lugemisel palju suurem kasvataj mõju kui suurel hulgal moraalijutlustel.

Jälgides nõnda Darwini elukäiku näeme ka, kuidas aegade maade loodust uurides esiteks arglikult, faktide rohkenemisega aga ikka kindlamalt kujunevad ideed, mis viivad loodusteaduses viimaks pöoret-sünnitava põlvnemisõpetuseni.

AUG. VAGA, E. Kirjandus 1931.

C. S. JONES:

George Washington.

Tõlk. O. T r u u. Mees, kes väga rasketes oludes organiseeris sõjaväe, juhtis seda visadusega kuni võiduni, tõi iseseisvuse Ameerika Ühendriikidele ja oli esimene president. 2 pildi ja kaardiga. 162 lk., 1 kr. 75 s. Ilmunud 1931.

Selle teose sisu on Ameerika asumaa lahkuminek Briti impeeriumist kuue-aastase vabadussõja tagajärjel ja sellele järgnevat Ühendriikide loomine vabariigi konstitutsiooni kujundamise, majanduslikkude ja poliitiliste olude korralduse varal. Põhjalikult ja objektiivselt jälgib Ameerika ajaloolane Jones seda heroilist ajajärku vend Joonatani elust, nagu Ameerika rahvast vahel hellitavalt nimetatakse.

Olles hiljuti läbi elanud samasuguse lahkuminekuga Vene suurriigist ja heroilise ajastu Eestis, kisub see ookeanitagune hiiglavabariigi sünnilugu eestlasigi tingimata osavõtlikule lugemisele. Ta mõjub hästi isamaalise kasvatuse ja meelsuse harimise suunas.

M. KAMPMANN, Postimees 2. I 1932.

R. ROLLAND:

Michelangelo.

Tõlk. M. L e p i k. Maailma suurima kunstniku elu. 6 pildiga (osalt kriitpaberil). 199 lk., 2 krooni. Ilmunud 1931.

Michelangelo vaim, mis ei olnud üldse eluline ega arvestanud reaalsust, omades tungi vabaneda kõigest maisest, pidi nii tihti põrkama vastu reaalsuse tugevaid müüre.

Aga veel tänapäev võime näha, milline suur tuli põles Michelangelos endas, milline geniaalne vaim otsib tema teostes jumalat ja teenib ilu, arvestamata kaasaegsete väiklasi eelarvamusi.

... Sures oli Michelangelo pühendanud oma hinge jumalale, keha mullale, — ta vaim aga jäi inimeste keskele. Ta oli, on ja jääb. Ikka veel otsib ja rabeleb ta.

M. O., Vaba Naine 13. V 1932.

„Kes ei usu geeniuse olemasolu, kes ei tea, mis see on, see vaadelgu Michelangelot. Ei kunagi ole inimene olnud nii oma geniaalsuse ohver kui tema. — Ta ei olnud kunagi nõus inimlikumalt toimima. Ta toitib end vähese leivaga ja viinaga. Ta magas vaevalt mõne tunni. — Ta valitseb oma aastasada. Ta vaatab inimesi ülevalt ja need vaatavad teda alt.“

ROMAIN ROLLAND.

R. ROLLAND:

Beethoveni elu.

Tõlk. J. S e m p e r.

5 pildiga. 130 lk., 1 kr. 50 s. Ilmunud 1931.

Rolland ei jutusta kuivi eluloolisi andmeid ega sündmusi, vaid on süvenenud Beethoveni isikusse, näinud seal palju suurejoonelist, meeltülendavat ning maalib siis oma raamatu lehekülgedel elavana maailma suurima muusikamehe, kes ise oli kurt, kes oli oma töö kallal nagu suure lahingu väejuht, kes oli vaene, kuid siiski kõigist üle: kui Beethoven jalutab Goethega ja neile tuleb vastu vürst, kummardub surematu Goethe aupaklikult seisatades, surematu Beethoven aga sammub edasi käed seljal, uskudes, et vürst peaks teda kummardama. See raamat sisendab julgust ja usku, et oma ülesanded võib täita ka kõige halvemais tingimustes.

F. J. SNELL:

Garibaldi.

Vaimustava sõjamehe ja isamaalase elu. Tõlk. L. L u i g a.
1 pildi ja kaardiga. 150 lk., 1 kr. 75 s. Ilmunud 1932.

Kes on Garibaldi? Suur inimene, suur sõjakangelane ja suur isamaalane, kes oma elutööks valis võitluse oma rahva ja oma maa — Itaalia — vabaduse ja ühtluse eest. Garibaldi on üks neid Vahemeremait tõusnud iseloomu, nagu olid Hannibal, Caesar, Napoleon enne teda ja ehk Mussolini peale teda.

Ta näib ise teadlik olevat oma suurest kutsumusest ja oli hulljulge usus, et ta ei või langeda. Võib enam kui imestada, millistest hädaohtudest ta läbi on käinud ja tervelt välja tulnud: nooruses surmamõistetud mässaja kodumaal, tosin aastaid sõja-pealik Lõuna-Ameerika riikide lipu all ja siis paarkümmend aastat pea eranditult võidurikkaid lahinguid löömas igas Itaalia osas, mis lõpevad enam-vähem kogu praeguse Itaalia ühendamisega.

A. P., Postimees 14. VI 1932.

Garibaldi elulugu on romantiliselt kirju ja täis põnevaid hetki. Ta näitab meile, kuidas lihtne kaubalaeva kapten tõuseb mitmesse riiki ja riigikesse killustatud itaalia rahva rahvuslikuks sõjaväeliseks üldjuhiks ja rahvuskangelaseks just elukutseliste sõjameeste ja kindralite kiuste, hoolimata viimaste paljudest ja alatasa korduvatest intriigidest.

Nii kordub kõik ajalooski. Seepärast on sellised elulugude raamatud eriti vääreks kasvatuseabinõuks nii õppivale noorsoole lugemiseks kui ka igale teiselegi enesearendajale.

BERN. LINDE, Kaja 30. X 1932.

Väljaspool eluloolist seeriat on ilmunud:

- A. JÜRGENSTEIN: **CARL ROB. JAKOBSONI ELU JA TÖÖ.**
9 pildiga. 116 lk., 1 kr. 30 s., kal.-köites 2 kr. 80 s.

Nõnda on eeldused selleks, et Jürgenstein C. R. Jakobsoni elu ja tööd hästi peab tundma, kõige paremad. Ja — tõepoolest, keegi ei või ennast tema tööd lugedes petetud tunda: lugeja võib täie usaldusega raamatu kirjutaja najale toetuda ja enesele kõnelda lasta, ilma et ta kahelda tarvitseks. Siin kõneleb mees oma elu tähelepanekute ja oma vääramatute tõekspidamiste najal, s. o. mees, kes kõne all oleva ajajärgu ise kõige suurema innuga läbi on elanud ja kes kõik selle, mis ta jutustab, osava ning tundja tähelepanijana vaimselt läbi on „seedinud“.

M. MARTNA, Postimees 15. IX 1925.

- R. ROLLAND: **TOLSTOI ELU.**
Tõlk. K. Martinson. 1 pildiga. 178 lk., 2 kr.

Rolland laseb meil vaadata selle suure inimese ning kunstniku rahutusse sisevõitlusse, mida ta pidas endaga ning ümb-rusega.

Haarav on see teos oma naxis, tõsises väljenduses, haarav kahe isiku tõttu, nii Tolstoi kui Rolland'i tõttu.

F. D., Vaba Maa 12. X 1928.

- A. MAUROIS: **ARIEL ehk SHELLEY ELULUGU.**
Elulooline romaan. Tõlkinud L. Raudsepp.
372 lk., 2 kr., köites 2 kr. 50 s.

See on imeline raamat! Põnevaim romaan ja hoolikas elu-lugu ühtlasi. Romaan üle 100 aasta tagasi elanud inglise roman-tikust Percy Shelley'ist — ta lapsepõlvest, noorusest, koolis-käimisest, elust; ta vahekorrast isaga, armumisest, sõpradest, mõlemast naisest, vahekorrast Byroniga, surmast. Maurois kujutab Shelley'd kui inimest, ta meelte, tunnete, tungide ning ideede elu, ta hinge lainetusi. Ta ei räägi temast kui kunstni-kust ega ta töist, ei selgita ta asendit inglise ega maailma-kirjanduses.

Romaani ei usu meie (vähemalt arenenumad lugejad) hari-likult mitte tõeks, nõuame ainult, et ta oleks tõenäoline. Siin on aga tore romaan, millest teame, et see pole ainult tõenäoline, vaid on tõsi, et autori intuitsiooni jõud ja uurimuste tõsiasjad vastutavad kuju tõetruuduse eest.

Erilise võlu annab raamatule elegantne, surutud ja vaimuku- sest sädelev sõnastus. Igas lauses on iseloomu ja ühendatud energiat, igal sammul värske üllatus, igast käänust hüppab vastu heatujuline ja ikka omapärane ning stiilne teravmeelsus.

A. PALM, E. Kirjandus 1930.

Vt. ka A. Raag: Elisabeth Aspe, V. Ridala: Ernst Enno ja H. Roos: Jean Jacques Rousseau.

Suurmeeste elulood on väärtuslik seeria.

Ta on ainus sellelaadiline eesti keeles.

Kõikides maades peetakse häid elulugusid au sees, sest neil on suur hariv ja kasvatav tähendus.

Biograafia, kui see hästi kirjutatud, on nagu romaan, mille tegelaseks usutav kangelane. Biograafia ei tarvitse olla vähema väärtusega kui romaan, kui „ilukirjandus“; on ta aga hästi kirjutatud, siis võib temaga võistelda vaid väärtuslik romaan. Suurte meeste elulugusid peetakse iseäranis tähtsaks noorsoole. Aga ons nad neile ülearused, kes nooreast väljas?!

Hästikirjutatud suurte meeste elulood pole vooruste registreerimine. Neis näeme inimesi suures formaadis kõigi vooruste ja ebavoorustega, mis suurele formaadile kõigiti vastavad. Vaadelda suurt inimest — see annab ikka suure elamuse ja on vist ka õpetlik.

ED. HUBEL, Päevaleht 8. IX 1930.

Siin esitatud ilmakuulsuste elulood, kes kehastavad püsivust, võimsat tahet, võitlusi suurte raskustega, lakkamatut tööd, edasipüüdlikkust ja ausameelsust on parimaks eeskujuks kõigile. Ja vana pedagoogiline tõde ütleb, et hea eeskuju õpetab paremini kui pikad manitsused ja alalised hoiatused ning õpetused. Huviga jääb noorsugu ja rohke kasvatajate pere ootama käesoleva seeria järke.

P. HAMBURG, Kasvatus nr. 7, 1931.

Ühenduses nende töö- ja vaimukangelastega saame asjatundliku pildi sellest tööalast, kus kangelane liikus: teadusemehe puhul tutvustatakse teaduslikke leiutisi, avastajate puhul uusi maid, riigimeeste puhul ajaloo tagaseina, kirjanikkude ja kunstnikkude puhul nende teoseid jne. Niiviisi pakub elulugu lugejale palju kasulikke teadmisi.

BIOGRAAFILINE SEERIA

SUURMEESTE ELULOOD

ilmub 1933. aastal ettetellitava seeriana, kokku 6 numbrit.

Iga number moodustab 100—160 lk. raamatu
ja sisaldab ühe eluloo.

Iga elulugu on sündmustikurohke jutustus mõnest tähtsast isikust, seega siis sama elav, vahelduv, huviäratav kui mõni hea romaan, kuid romaanist väärtuslikum selle poolest, et käsitleb tõsiasju, et põnevuse kõrval pakub ka teadmisi, et annab usutava ja tähelepanudava näite elust.

„Suurmeeste elulood“ kavatsevad tutvustada paljude rahvaste kangelasi ja iga ala töömehi nii mehi kui naisi, nagu näit. Amundsen, Loyola, Faraday, Muhamed, Newton, Lincoln, Cervantes, Jeanne d'Arc, Balzac, Platon, Marx, Rembrandt, Caesar, Dante, Huss, Wagner, Humboldt, Livingstone, Dostojevski, Kant, Linné, Snellman, Valdemar, Goethe, Augustinus, Bismarck, eesti suurmehi jne. jne.

Tellimistingimused.

Aastakäik 6 numbrit	Kr. 7.50	Aastakäigu hinda Kr. 7.50
Poolaasta 3 „	„ 4.—	võib tasuda osakaupa:
Üksiknumber	„ 1.50	Tellimisel
Iga numbril ilukõide	„ —.50	1. aprilliks
		1. juuliks
		1. oktoobriks

Numbrid ilmuvad iga 1½ kuu tagant, pikema vaheajaga kesksuvel.

Tellida võib kõigist postkontoreist, raamatukauplusist,
Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmeestelt ja otseteed

EESTI KIRJANDUSE SELTSILT, TARTUS.